

عنوان: نقش کتابداران پزشکی در مقابله با اطلاعات نادرست مرتبط با پاندمی کووید-۱۹

مقدمه و هدف: شیوع ویروس کووید-۱۹ و گسترش آن در سراسر جهان، تلفات جانی و مالی بیشماری را بوجود آورد. در این دوران اطلاعات زیادی درخصوص بیماری منتشر گردید؛ با توجه به افزایش بی‌رویه تولید و اشتراک اطلاعات بدون کنترل از طریق شبکه‌های اجتماعی، تشخیص صحت و سقم اطلاعات به فرآیندی دشوار تبدیل و منجر به ظهور حجم زیادی اطلاعات نادرست گردید. از طرفی سازمان‌ها و نیروی های زیادی در امر اطلاع‌رسانی درباره کووید فعالیت داشتند که یکی از آنها کتابداران پزشکی بودند. بنابراین هدف از انجام این تحقیق بررسی نقش کتابداران پزشکی در مقابله با اطلاعات نادرست مرتبط با پاندمی کووید-۱۹ بود.

روش پژوهش: این مطالعه به صورت یک مطالعه کیفی با رویکرد تحلیل محتوا در سال ۱۴۰۱ انجام شد. روش جمع‌آوری داده‌ها در این مطالعه، مصاحبه نیمه ساختار یافته بود و نمونه‌گیری به روش هدفمند انجام شد. به وسیله فرم راهنمای مصاحبه نسبت به جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه تلفنی یا حضوری با ۲۵ نفر از کتابداران پزشکی شاغل و دارای سابقه بیش از دو سال خدمت در دوران کووید و اعضای هیأت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی انجام شد. تحلیل محتوا به روش تماتیک و کدگذاری مصاحبه‌ها از طریق نرم افزار مکس کیودی ای ۲۰۲۰ انجام شد.

یافته‌ها: با انجام فرآیند کدگذاری در مجموع ۱۶۶۷ کد اولیه حاصل شد، که بعد از ادغام کدهای مشابه در نهایت تعداد ۴۱۷ کد در قالب ۹ مقوله اصلی و ۲۸ مقوله فرعی استخراج شد. نتایج مطالعه نشان داد نقش کتابداران پزشکی در مقابله با اطلاعات نادرست مرتبط با بیماری کووید-۱۹ شامل "نقش آموزشی"، "نقش ارزیاب منابع اطلاعاتی"، "نقش مشاوره و اطلاع‌رسانی"، "نقش پژوهشی" می‌باشد. یافته‌های حاصل از پژوهش همچنین نشان داد "ارزیابی صحت اطلاعات منتشر شده"، "آموزش سواد اطلاعاتی"، "تدوین سیاست جامع اطلاع‌رسانی"، "دسترس پذیری افراد به منابع معتبر"، "آموزش سواد سلامت"، "اشاعه اطلاعات درست"، "افزایش سواد رسانه‌ها"، "جلب اعتماد مردم"، "فرهنگ سازی در نشر اطلاعات"، "اطلاع‌رسانی قوی و منظم دستگاه‌ها" از راهکارهای مقابله با اطلاعات نادرست می‌باشند.

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش نشان داد که کتابداران پزشکی با توجه به مهارت و توانمندی که دارد می‌تواند در ارزیابی و انتقال اطلاعات پالایش شده نقش مهمی ایفا کند و کاربران را آموزش دهد تا از این طریق بتوان در مقابله با اطلاعات نادرست مرتبط با بیماری کووید-۱۹ نقش فعال داشته باشد. لذا شیوه‌های مستندسازی تجربیات دوران کووید جهت آمادگی برای بحران‌های آینده و ایجاد کانال‌های امن اطلاع‌رسانی درخصوص اطلاعات درست پیشنهاد می‌گردد. همچنین با توجه به محدودیت دسترسی به جامعه و قابلیت تعمیم داده‌ها به خاطر حجم نمونه کمتر، پیشنهاد می‌گردد مطالعه با جامعه بزرگتر و حجم نمونه بیشتر انجام شود.

کلیدواژه‌ها: "کووید-۱۹"، "اطلاعات نادرست"، "انتشار اطلاعات"، "کتابداری پزشکی"، "نقش کتابدار"، "رسانه‌های اجتماعی"